

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

V Praze dne 17. června 2019

Státní doktorská zkouška – tematické okruhy pro obor Církevní a obecné dějiny (Ph.D.)

1. Církevní a obecné dějiny starověku

zkoušející:

prof. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., Th.D. (KTF UK)

doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D., Th.D. (KTF UK)

Dr. David Vopřada (KTF UK)

zkušební okruhy:

- 1) Římská republika (510 - 27 př. Kr.) – dějiny, státní systém, náboženství.
- 2) Principát (27 př. Kr. – 384 po Kr.) – dějiny, státní systém, kultura.
- 3) Historický Ježíš, první křesťanské obce, sv. Pavel.
- 4) Předkonstantinovská církev (2. – 3. století) – vznik hierarchie, bohoslužba, svátosti.
- 5) Pronásledování křesťanů římským státem.
- 6) Vývoj trinitárního učení v 2. a 3. století (Tertulián, Origenes).
- 7) Konstantinovský obrat 312-324.
- 8) Trinitární střet na I. nicejském koncilu.
- 9) Církev a stát ve 4. století (nikájci vs. homojáni).
- 10) Mladonikájská skupina a její vítězství na I. konstantinopolském koncilu.
- 11) Christologický spor na efezském koncilu (Nestorius, Cyril Alexandrijský).
- 12) Christologický spor na chalcedonském koncilu a jeho důsledky pro jednotu křesťanstva.
- 13) Počátky kultu svatých (akta mučedníků).
- 14) Latinská teologie 4. století a sv. Ambrož, Sv. Jeroným a jeho překlad Písma.
- 15) Počátky křesťanského monasticismu na Východě (eremité a cenobité v Egyptě, Sýrii a Palestině).
- 16) Sv. Augustin a jeho učení o milosti (pelagiánský spor), boj proti donatismu.
- 17) Vývoj papežského primátu od 2. do 5. století.
- 18) Řehoř Veliký jako teolog a pontifex.
- 19) Christologický spor v 6.-7. století (II. a III. konstantinopolský koncil).
- 20) Spor o úctu k obrazům v letech 726-843 (II. nicejský koncil).

Souhrnná literatura k bloku otázek (1-20):

JEDIN, Hubert (ed.). *Handbuch der Kirchengeschichte*, I-II, Freiburg i. Br. 1962-1973

PETRI, Luce (et al.). *Histoire du christianisme des origines à nos jours*, I-III, Paris 1995-2000.

RYŠKOVÁ, Mireia. *Doba Ježíše Nazaretského: historicko-teologický úvod do Nového zákona*, Praha 2008.

BORNKAMM, Günther. *Apoštol Pavel*, Praha 1998.

ČEŠKA, Josef. *Římský stát a katolická církev ve IV. století*, Brno 1983.

ZÁSTĚROVÁ, Bohumila (et al.). *Dějiny Byzance*, Praha 1992.

ŠUSTA, Josef (ed.). *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku*, II, Praha 1936-1942.

HANZLETT, Ian (ed.). *Rané Křesťanství. Počátky a vývoj církve do roku 600*, Brno 2009.

MARKSCHIES, Christoph. *Mezi dvěma světy. Dějiny antického křesťanství*, Praha 2005.
CHRIST, Karl. *Krise a zánik římské republiky*, Praha 2010.
RANKIN, David. *Tertullianus a církev*, Brno 2002.
BROWN, Peter. *Tělo a společnost. Muži, ženy a sexuální odříkání v raném křesťanství*, Brno 2000.
BROWN, Peter. *Augustin of Hippo*, Berkeley-Los Angeles 1967.
HAUSCHILD, Wolf- Dieter. *Lehrbuch der Kirchen- und Dogmengeschichte 1 – Alte Kirche und Mittelalter*, Gütersloh 1995.

2. Církevní a obecné dějiny středověku

zkoušející:

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D. (HIU AV ČR)

prof. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., Th.D. (KTF UK)

prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D. (FF UK)

prof. PhDr. Petr Sommer, DSc. (Centrum medievistických studií)

zkušební okruhy:

- 1) Franská říše (Merovejci, Karlovcí, spolupráce s papežstvím, karolinská kultura).
- 2) Říše Otónců a střední Evropa.
- 3) Imperium a sacerdotium, boj o investituru, gregoriánská reforma církve.
- 4) Benediktini, cisterciáci, premonstráti.
- 5) Křížové výpravy a rytířské řády.
- 6) Štaufská říše a církev.
- 7) Vrchol a pád papežské moci (Inocenc III. – Bonifác VIII., koncily 13. století).
- 8) Mendikantské řády a vztah církve k městům.
- 9) Avignonské papežství a velké západní schisma 1378-1417.
- 10) Konciliarismus a pozdně středověké koncily (Vienne, Kostnice a Basilej).
- 11) Christianizace střední Evropy.
- 12) Přemyslovci, Arpádovci, Piastovci; vznik a rozvoj středoevropských států a středověká církev.
- 13) Lucemburská dynastie a církev, Karel IV. a Evropa 14. století.
- 14) Církevní kultura evropského středověku.
- 15) Scholastika a univerzity. Dogmatická fixace učení o eucharistii.
- 16) Duchovenstvo středověké Evropy.
- 17) Reformy středověkého mnišství.
- 18) Pozdně středověká mystika, bekyně a devotio moderna.
- 19) Středověké hereze a inkvizice.
- 20) John Wyclif, Jan Hus a první česká reformace (husitská revoluce, český utrakvismus 15.st. a počátky Jednoty bratrské).

Souhrnná literatura k bloku otázek (1-21):

JEDIN, Hubert (ed.). *Handbuch der Kirchengeschichte*, II-III, Freiburg i. Br. 1962-1973.

PETRI, Luce (et al.). *Histoire du christianisme des origines à nos jours*, IV-VI, Paris 1995-2000.

RAPP, Francis. *Svatá říše římská národa německého. Od Oty Velikého po Karla V.* Praha, Litomyšl 2007.

VLČEK, Pavel, SOMMER, Petr, FOLTÝN, Dušan. *Encyklopedie českých klášterů*, Praha 1997.

ŠUSTA, Josef (ed.). *Dějiny lidstva od pravěku k dnešku*, III-IV, Praha 1936-1942.

ALTHOFF, Gerd. *Die Ottonen. Königsherrschaft ohne Staat*, 2. erweiterte Auflage, Stuttgart u.a. 2005.

FOLTÝN, Dušan. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*, Praha 2005.

Oxfordský slovník světových dějin, Praha 2005.

Lexicon des Mittelalters I-X, München 1973-1999.

LE GOFF, Jacques, SCHMITT, Jean-Claude. *Encyklopedie středověku*, Praha 2002.

HEER, Friedrich. *Evropské duchovní dějiny*, Praha 2000.

HÖFER, Josef, RAHNER, Karl (ed.). *Lexicon für Theologie und Kirche I-XI*, Paderborn 1957-1965.

- WEINFURTER, Stefan, SIEFARTH, Frank Martin (ed.). *Die Salier und das Reich, Die Reichskirche in der Salierzeit*, Sigmaringen 1992.
- WEINFURTER, Stefan, KLUGER, Helmuth (ed.). *Die Salier und das Reich. Salier, Adel und Reichsverfassung*, Sigmaringen 1992.
- WIECZOREK, Alfried, HINZ, Hans-Martin (ed.). *Europas Mitte um 1000, Beiträge zur Geschichte, Kunst und Archäologie 1-2*, Stuttgart 2000.
- ANGENENDT, Arnold. *Geschichte der Religiosität im Mittelalter*, Darmstadt 2000.
- ANGENENDT, Arnold. *Das Frühmittelalter. Die abendländische Christenheit von 400 bis 900*, Stuttgart-Berlin-Köln 1990.
- LE GOFF, Jacques. *Kultura středověké Evropy*, Praha 1991.
- SOMMER, Petr, TŘEŠTÍK, Dušan, ŽEMLIČKA, Josef. *Přemyslovci. Budování českého státu*, Praha 2009.
- HEIMBUCHER, Max. *Die Orden und Kongregationen der katholischen Kirche I-II*, Paderborn 1933-1934.
- BINDING, Günther, UNTERMANN, Matthias. *Kleine Kunstgeschichte der mittelalterlichen Ordensbaukunst in Deutschland*, Darmstadt 1985.
- ŠMAHEL, František. *Husitská revoluce I-IV*, Praha 1993
- KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý. Resumé knihy, která nebude napsána*, Praha 2009.
- HAUSCHILD, Wolf- Dieter. *Lehrbuch der Kirchen- und Dogmengeschichte 1 – Alte Kirche und Mittelalter*, Gütersloh 1995.

3. Církevní a obecné dějiny raného novověku

zkoušející:

Mgr. Hedvika Kuchařová, Ph.D. (Strahovská knihovna)

PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D. et Th.D. (KTF UK)

prof. PhDr. Jiří Mikulec, CSc. (HIÚ AV ČR)

doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc. (FF JU)

doc. PhDr. Miloš Sládek, Ph.D. (KTF UK)

prof. PhDr. Vít Vlášek, Ph.D. (KTF UK)

zkušební okruhy:

- 1) Renesanční papežství, objevení Nového světa a počátky katolické reformy.
- 2) Německá reformace, Luther a jeho teologie.
- 3) Švýcarská reformace (Kalvín, Zwingli).
- 4) Anglická reformace (Jindřich VIII. a Alžběta I.).
- 5) Tridentský koncil, příprava, průběh a dozvuky.
- 6) Římská inkvizice a hony na čarodějnice.
- 7) Španělská mystika (Tereza z Avily, Jan od Kříže a karmelitáni).
- 8) Náboženské války ve Francii od Bartolomějské noci po edikt z Fontainebleau.
- 9) Tricetiletá válka jako náboženský konflikt.
- 10) Křesťanské misie v obou Amerikách a v Ásii.
- 11) Papežství a evropské státy v 17.-18. století.
- 12) Raně novověké řády (jezuité, piaristé, kapucíni).
- 13) Jansenismus.
- 14) Osvícenství.
- 15) Nástup Habsburků na český trůn a obnovení pražského arcibiskupství.
- 16) Náboženské poměry v českém utrakvismu a luteranismu v českých zemích.
- 17) Pobělohorská rekatolizace v českých zemích a emigrantské vlny.
- 18) Jezuitské a piaristické školství v českých zemích.
- 19) Barokní zbožnost a umění.
- 20) Pietismus.

Souhrnná literatura k bloku otázek (1-20):

JEDIN, Hubert (ed.). Handbuch der Kirchengeschichte, IV-V, Freiburg i. Br. 1962-1973.

PETRI, Luce (et al.). Histoire du christianisme des origines á nos jours, VII-X, Paris 1995-2000.

HAUSCHILD, Wolf- Dieter. Lehrbuch der Kirchen- und Dogmengeschichte 2 – Reformation und Neuzeit, Gütersloh 1999.

ŠUSTA, Josef (ed.). Dějiny lidstva od pravěku k dnešku : V branách nového věku (1450-1650), V, Praha 1938.

ŠUSTA, Josef (ed.). Dějiny lidstva od pravěku k dnešku : Bronzová skála moci státní (1650-1789), VI, Praha 1939.

KRYŠTŮFEK, František. Protestantství v Čechách až do bitvy Bělohorské (1517-1620), Praha 1906.

ČORNEJOVÁ, Ivana. Tovarýštvo Ježíšovo. Jezuité v Čechách, Praha 2002.

ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. Stručně o pobělohorských emigrantech, Praha 2006.

KUČERA, Jan P. – RAK, Jiří. Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře, Praha 1983.

HAUBELT, Josef. České osvícenství, Praha 1986.

MELMUKOVÁ, Eva. Patent zvaný toleranční, Praha 1999.

4. Církevní a obecné dějiny 19. a 20. století

zkoušející:

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc. (KTF UK)

PhDr. Petr Koura, Ph.D. (PedF UK)

doc. PhDr. Tomáš Petráček, Ph.D. et Th.D. (KTF UK)

doc. PhDr. PaedDr. Marek Šmíd, Ph.D. (KTF UK)

zkušební okruhy:

- 1) Francouzská revoluce a proměny evropské společnosti v dlouhém 19. století. Restaurace, Svatá aliance, doba předbřeznová.
- 2) Vztah církev a stát, Kulturkampf a jeho obdoby v evropských zemích.
- 3) Sekularizace evropské společnosti. Příčiny a důsledky.
- 4) Katolická církev a její vývoj v dlouhém 19. století.
- 5) Násilná odluka církve a státu ve Francii.
- 6) Církev a národní otázka.
- 7) Církev a sociální otázka.
- 8) Proměny forem zbožnosti a pastorace v 19. a 20. století.
- 9) Papež Lev XIII. a jeho encykliky.
- 10) Ultramontanismus, jurisdikční primát. Pontifikát Pia IX. a I. vatikánský koncil. Dogma papežské neomylnosti.
- 11) Modernismus a antimodernismus v katolické církvi.
- 12) Církev a totalitní režimy 20. století. Katolická církev v boji s nacismem, fašismem a komunismem. Přijetí konceptu lidských práv, demokracie a republiky.
- 13) Druhý vatikánský koncil a vnitřní proměny katolické církve ve 20. století.
- 14) Vznik ekumenického hnutí. Rozvoj misijní činnosti, liturgické hnutí a liturgická reforma.
- 15) Dějiny katolické církve a vývoj společnosti v českých zemích v první polovině 19. století. Klérus a národní obrození.
- 16) Dějiny katolické církve a vývoj společnosti v českých zemích v letech 1848-1917.
- 17) České schizma vznik Československé církve.
- 18) Katolická církev v Československu v meziválečném období.
- 19) Česká církev a totalitní režimy v letech 1939-1989 mezi kolaborací a hrdinstvím.
- 20) Česká církev a její proměny v letech 1960-2010.

Souhrnná literatura k bloku otázek (1-20):

RÉMOND, René. *Náboženství a společnost v Evropě*, Praha 2005.

MAIER, Hans. *Revoluce a církve*, Brno 1999.

GAUCHET, Marcel. *Odkouzlení světa*, Brno 2004.

McLEOD, Hugh. *Náboženství a lidé západní Evropy*, Brno 2007.

SCHOOFF, Ted. *Aggiornamento na prahu 3. tisíciletí?* Praha 2004.

Dokumenty 1. vatikánského koncilu, Praha 2006.

HANUŠ, Jiří (ed.). *První sněm celosvětové církve. První vatikánský koncil 1869-1870*, Brno 2001. Salve 3/17 (2007).

Pius XII. *Mír ze spravedlnosti*, Praha 1947. Salve 3/18 (2008).

Encykliky *Mit brennender Sorge*, *Divini Redemptoris*, *Pacem in Terris*.

BLET, Pierre. *Pius XII. a druhá světová válka ve světle vatikánských archivů*, Olomouc 2001.

PESCH, Otto Hermann. *Druhý vatikánský koncil*, Praha 1996.

Dokumenty 2. vatikánského koncilu, Praha 1995. Salve 3/18 (2008).

SCHOOFF, Ted. *Aggiornamento na prahu 3. tisíciletí? Vývoj moderní katolické teologie*, Praha 2004.

JEDIN, Hubert (ed.). *Handbuch der Kirchengeschichte*, VI, Freiburg i. Br. 1973.

PETRI, Luce (et al.). *Histoire du christianisme des origines á nos jours X-XIV*, Paris 1995-2001.
SCHWAIGER, Georg. *Papstum und Pápste im 20. Jahrhundert. Von Leo XIII. zu Johannes Paul II.*, München 1999.
POLC, Jaroslav. *Posvátná liturgie*, Řím 1981.
BALÍK, Stanislav - HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945-1989*, Brno 2007.
ŠEBEK, Jaroslav. *Mezi křížem a národem*, Brno 2006.
KADLEC, Jaroslav. *Jan Valerián Jirsík*, České Budějovice 1993.
MAREK, Pavel. *České schizma*, Olomouc-Rosice 2000.

prof. PhDr. Petr Kubín, Ph.D., Th.D.
proděkan pro vědu